

Statement van het Adviescollege Nederlandse Gebarentaal (AC-NGT)

14 december 2022

Gebarentalen zijn decennialang door de taalwetenschappers onderschreven als volwaardige talen, gelijk aan gesproken talen. Het bestaan van gebarentalen is een vanzelfsprekend gegeven, net als het bestaan van alle andere gesproken talen.

In Nederland heeft de dovensamenleving meer dan dertig jaar gestreden om hun Nederlandse Gebarentaal (NGT) erkend te krijgen. Dit gebarentaal is hun eerste levensbehoefte om te kunnen communiceren op een toegankelijke en natuurlijke manier. Dankzij de niet-aflattende strijd van de dovensamenleving is het gelukt om NGT bij de wet erkend te krijgen. Nederlandse Gebarentaal moet als minderheidstaal aangemerkt worden, gelijk aan andere talen zoals Fries, Papiamentu en andere streektalen. Echter, parallel daaraan kwam en komt de Nederlandse Gebarentaal in haar bestaan nauwelijks tot bloei. Dit is doordat de medische perspectief op dove kinderen sterk nadruk legt op het verwerven van de meerderheidstaal, gesproken Nederlands.

De publicatie van de Wet Erkenning Nederlandse Gebarentaal in de Staatscourant op 16 maart 2021¹ vermeldt dat de Nederlandse Gebarentaal onder het Ministerie van Binnenlandse Zaken valt. Als uitvloeisel van de wet Erkenning Nederlandse Gebarentaal is eveneens bepaald dat het Adviescollege Nederlandse Gebarentaal (AC-NGT) ingesteld wordt met als kern de taakomschrijving:

“Onze Minister gevraagd of ongevraagd te adviseren over het bevorderen van het gebruik van de Nederlandse gebarentaal in de samenleving”

In de in 2001 uitgekomen voortgangsrapport “Actualisatie van Meer dan een Gebaar 1997- 2001²” werd expliciet ingegaan op de fundamentele behoeften van dove mensen, hun ouders, familie en vrienden. De beschreven behoeften zijn tot op heden - en ook voor de toekomst blijvend - actueel.

Meest in het oog springende verhandeling is echter het schrijven van Raad van State³ als reactie op voorstel van wet van de leden Van Laar en Dik-Faber ter erkenning van

Nederlandse Gebarentaal.

Gezien deze achtergrond vraagt/ verzoekt het Adviescollege NGT de Nederlandse Overheid en de samenleving om de volgende acties:

- Draag er actief zorg voor dat via het bestaan van de Nederlandse Gebarentaal de eigen identiteit en eigenwaarde van dove mensen behouden blijft en bevorderd wordt.
- Nederlandse Gebarentaal als zodanig dient het maatschappelijk verkeer in de samenleving te versterken zodat dove mensen een beroep kunnen doen op voorzieningen m.b.t. communicatie en informatie op alle bestuurslagen, zowel lokaal, regionaal als landelijk.
- Zorg voor tweetalig onderwijs (NGT/Nederlands en vice versa) in de breedste zin van het woord. In de inrichting van onderwijs- en zorginstellingen op alle niveaus is tweetaligheid en het gebruik van Nederlandse Gebarentaal (ERK- B2 gebarentaal niveau) leidend.
- Borg dat het bestaan van de Nederlandse Gebarentaal niet (weer) in gevaar komt vanuit welke hoek dan ook. Zorginstellingen gericht op dove (geïmplanteerde) kinderen bieden de Nederlandse Gebarentaal hedendaags niet actief aan.
- Respecteer ook het bestaan van de dovencultuur en de mogelijkheid voor kinderen (in alle leeftijdsgroepen) om zich zo in de dovengemeenschap te kunnen inleven. • De ouders van dove kinderen dienen volledig toegankelijkheid tot het leren van Nederlandse Gebarentaal in ruimste zin des woords te hebben en de financiering hieromtrent voor taalvaardigheid lessen Nederlandse Gebarentaal mogen geen enkel belemmering vormen.
- Maatschappelijke dienstverleningen en (geestelijke) gezondheidszorg dienen in de breedte op de hoogte te zijn van het belang van de Nederlandse Gebarentaal en de toegankelijkheid in en van dienstverlening en zorg te garanderen. Dit gaat verder dan alleen maar de inzet van tolken (als indirecte instrumenten) voor communicatie met dienst- en zorgverleners, maar het vraagt om specifieke kennis over gebarentaligen als doelgroep en directe communicatievaardigheden op ERK-B2 niveau.
- Met de Nederlandse Gebarentaal als basis dienen andere vormen van visuele communicatie geborgd te worden zoals vierhandengebaren voor doofblinden, ondersteunende gebaren voor plots- en laatdoven, ernstige slechthorenden en mensen met een verstandelijke beperking.
- Met Nederlandse Gebarentaal gaat de emancipatie ontwikkeling van dove burgers door in de zin van dat ze in staat zijn competitief mee te doen aan verschillende maatschappelijke beslissingen, inclusief in de bestuurlijke laag van onderwijs- en zorginstellingen aan doven. Daar waar ze invloed kunnen uitoefenen en

meebeslissen vanuit perspectief van gelijke kansen voor iedereen.

- Zorg proactief ervoor dat deze bestuurs participatie ook daadwerkelijk plaatsvindt en blijvend.

Wellicht is het inrichten van een onafhankelijk trainingscentrum geboden op dat dove mensen alsnog de kans krijgen via trainingen te krijgen ter bevordering van hun vaardigheden zodat ze in staat zijn actief mee kunnen beslissen betreffende de zaken die hen direct en indirect aangaan.

- In Nederland met name, vergeleken met bijvoorbeeld Scandinavische landen, USA en nog een paar landen loopt de dovengemeenschap achter met betrekking tot bestuurlijke competenties omdat het onderwijskader ten dienste van dove mensen zich hoofdzakelijk hebben gericht op individuele (praktische) aanpassingen richting samenleving.
- De doveninstituten proberen via wetenschap verschillende criteria en modellen te creëren om maatschappelijke deelname van dove in de samenleving ‘te bevorderen’, hetgeen maar voor een klein deel lukt.
 - Dit is het gevolg vanwege de complexiteit van de samenleving én gebrek aan essentiële kennis bij de instituten i.v.m. afwezigheid van juiste dove bestuurders en professionals.

Opmerking

De functie van het Adviescollege Nederlandse Gebarentaal betekent impliciet monitoring ter bescherming en ter bevordering van de Nederlandse Gebarentaal.

Dat impliceert ook het bevorderen van respecteren en gelijke kansen voor dove mensen zoals dit juridisch is vastgelegd in het VN Verdrag Gehandicapten en andere VN en EU-verdragen op het gebied van mensenrechten. Het Adviescollege legt volgens de wet alleen verantwoording af bij de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie na eventuele consultaties bij verschillende betrokken partijen.

Met het oog op onafhankelijke positie participeert het Adviescollege niet bij verschillende vormen van samenwerking op welke niveaus dan ook en doet niet mee aan projecten van derden.

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-165.html>

² <https://dare.uva.nl/search?metis.record.id=190953>

³ https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/34562_initiatiefvoorstel_kuiken